FEYRÛZ BİN DEYLEMÎ (radıyallahü anh)

Yemenli sahâbî. Ebû Dahhak ve Ebû Abdillah künyeleri vardır. Hazreti Osman zamanında Yemen'de vefât etti. Aslen Fârisî'dir. Kisra'nın, Habeşlileri Yemen'den çıkarmaları için Seyf bin Zî Yazen'le beraber Yemen'e gönderdiği Farsların (İranlıların) çocuklarındandır.

Feyrûz bin Deylemi San'a'da bulunuyordu. Resûlullah'ın (aleyhisselâm) peygamberliği haberi oraya ulaşınca, hicretin onuncu yılında Medine'ye geldi. Resûlullah'ın huzûruna girip, İslâmı kabûl etti. Peygamber efendimize "Yâ Resûlallah! Biz, uzaklardan çıkıp geldik. Burada müslüman olduk. Bize kim yardım edecek" diye sorunca, Resûlullah (aleyhisselâm)"Allah ve Resûlü" buyurdu. Feyrûz da (radıyallahü anh) "Allah ve Resûlü bize kâfî'dir" dedi.

Yine Feyrûz bin Deylemî (radıyallahü anh) "Yâ Resûlallah! Ben müslüman oldum. Fakat nikâhım altında iki kızkardeş var. Şimdi ne yapacağım" diye sordu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) "Onlardan hangisini istersen tercih et, onu tut. Hangisini istersen boşa." buyurdular.

Feyrûz ve beraberinde bulunan arkadaşları "Yâ Resûlallah! Biz, üzüm ve içki sahibi kimseleriz. Allahü teâlâ ise içkiyi haram kılmıştır. Bu üzümleri ne yapacağız?" diye Peygamber efendimize sordular. Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) "Kurutup, kuru üzüm yapınız" buyurdu. Feyrûz ve yanındakiler "Biz bunu ne yapalım Yâ Resûlallah" dediler. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) "Kırba içinde sabah ıslatıp, hoşaf yapıp içiniz, akşamleyin ıslatıp, sabahleyin içiniz." buyurdular.

Feyrûz bin Deylemî (radıyallahü anh) bir defasında da Peygamber efendimize (aleyhisselâm) şöyle sordu: "Yâ Resûlallah! Biz, soğuk bir memlekette yaşıyoruz. Bu yüzden buğdaydan yapılmış içki içiyoruz. Resûlullah (aleyhisselâm) "O sarhoş ediyor mu?" buyurdular. "Evet, sarhoş ediyor" dedi. O zaman Peygamberimiz (aleyhisselâm) "Onu içmeyiniz" buyurup, tekrar "O sarhoş ediyor mu?" diye

sordular. Ben de “Evet, sarhoş ediyor” dedim. Bunun üzerine “Onu içmeyiniz” buyurdular.

Feyrûz bin Deylemî’nin (radıyallahü anh) müslüman olduğu bu yıl, Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) Veda Haccını yaptıktan sonra hastalanmışlardı. O sırada Araplar arasında bazı kimseler peygamberlik davasına kalkıştı. Bunların ilki, Benî Ans kabilesinden Esved-i Ansî idi. Asıl ismi Abhele bin Ka’b’dır. O, kâhin, hafif meşrep bir adamdı. Halka, onları hayrete düşürecek şeyler gösterir, sözleriyle dinliyenlerin dikkatini çekerdi. Esved-i Ansî, peygamberliğini ve meleklerin kendisine vahy getirdiğini iddia etmeğe başladı. Bir takım hilelerle Yemen halkından bir çok kimseyi aldattı. Necran ahâlisi de ona tabî oldular. San’a’yı zaptedip, fitne çemberini genişletti. Yemen’de bulunan müslüman vâli ve memurlar oradan ayrılmak zorunda kaldılar. Esved-i Ansî ile ilgili haber, Peygamber efendimize (aleyhisselâm) ulaştı. Yemen’deki İslâm vâlilerine ve oradaki müslümanlara yazı yazdırıp gönderdi. İster onunla çarpışma, ister tuzağa düşürülmesi şeklinde olsun, Esved-i Ansî üzerinde önemle durulması gerektiğini emir ve tavsiye buyurdular.

Hasta olmalarına rağmen, Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) bu iş üzerinde ehemmiyetle durdular. Resûlullah (aleyhisselâm) bu mesele için müslüman olmıyanlarla da irtibât kurdu. Neticede Esved-i Ansî öldü rülecekti. Esved’in öldürülmesi için, karısı Âzad ile de anlaşıldı. Feyrûz (radıyallahü anh) o sırada Yemen’de bulunuyordu. Yanında, iki arkadaşı ile beraber, Esved’in yattığı evin duvarını deldiler. Feyrûz (radıyallahü anh) arkadaşlarından birisine, içeri girip, öldürmesini söyledi. Arkadaşı, tehlikeli anlarda, kendisinde titreme meydana geldiğini bu işi beceremiyeceğini söyledi. Bunun üzerine Feyrûz (radıyallahü anh) içeri girdi. Esved’in yattığı odaya yaklaştı. Horladığını duydu. Derin bir uykuya dalmıştı. Esved, yatağına gömülmüş bir vaziyette idi. Feyrûz (radıyallahü anh) bu işten haberi olan Âzad’a işâretle başının nerede olduğunu sordu. Âzad, Esved’in başını gösterdi. Feyrûz (radıyallahü anh) Esved’in başucuna dikildi. Esved, sarhoş olarak uykuya dalmış ve sarhoşluğu daha geçmemişti. Feyrûz (radıyallahü anh) Esved’in başını kıvırdı ve kırdı. Gitmek isterken Âzad, “O daha ölmemiştir” dedi. “Hayır o öldü” dedi. Feyrûz (radıyallahü anh) arkadaşlarının yanına gitti. Olanları anlattı. Arkadaşları, geri dönüp, başını kesmesini söylediler. Beraber oraya vardılar. Feyrûz (radıyallahü anh) başını keseceği zaman, Esved titremeğe başladı. Feyrûz (radıyallahü anh) arkadaşlarına göğsüne oturmalarını, söyledi. Âzad, Esved’in başını tuttu. Esved’den homurdanmalar geliyordu. Boğazı kesilince, şiddetli bir böğürtü duyuldu. Muhafızlar hemen kapıya koştular. Ne var, ne oluyor, diye sordular. Esved’in hanımı, Ona vahiy geliyor, dedi. Muhafızlar, bir şey demediler. Feyrûz ile arkadaşları, oradan ayrıldılar. O gece yalancı Esved-i Ansî’nin öldürüldüğü, Peygamber efendimize ma’lûm olmuştu. Ertesi gün, bu hâdiseyi Eshâbına müjdeledi. “Dün gece, yalancı Esved-i Ansî sâlih bir kişi tarafından öldürüldü.” buyurdular. Eshâb-ı kiram, “Onu öldüren kim, Yâ Resûlallah!” dediler. Resûlullah (aleyhisselâm) “Feyrûz bin Deylemî.” cevabını verdiler. Feyrûz bin Deylemînin, Esved’in başını Peygamber efendimize getirdiği rivâyet edilir.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-A’lâm, cild-5, sh. 164

2) El-İsâbe, cild-3, sh. 204

3) Tabakât-ı İbn-i Sa’d, cild-5, sh. 533

4) Müsned-i Ahmed bin Hanbel, cild-4, sh. 232

5) Üsûd-ül-gâbe cild-4, sh. 371